

ПІЗНАВАЛЬНА АКТИВНІСТЬ ЛЮДИНИ

ЗМІСТ

- 1.Поняття пізнання та його види
- 2.Специфіка поняття знання . Види знання
- 3.Специфіка наукового знання
- 4.Чуттєве і раціональне у пізнанні
- 5.Структура наукового пізнання

1. ПОНЯТТЯ ПІЗНАННЯ ТА ЙОГО ВИДИ

Пізнання́ —

сукупність процесів, процедур і методів
набуття знань про явища і закономірності
об'єктивного світу

Пізнання — вища форма відображення об'єктивної
дійсності, процес вироблення дійсних знань.

Види (методи) ПІЗНАННЯ

Відчуття

Розум

Існують два основні стовбури людського пізнання, що зростають, мабуть, з одного загального, але невідомого нам кореня, а саме чуттєвість і розум: за допомогою чуттєвості предмети нам даються, розумом же вони мисляться. І.Кант

1.Поняття пізнання та його види

міфологічне

релігійне

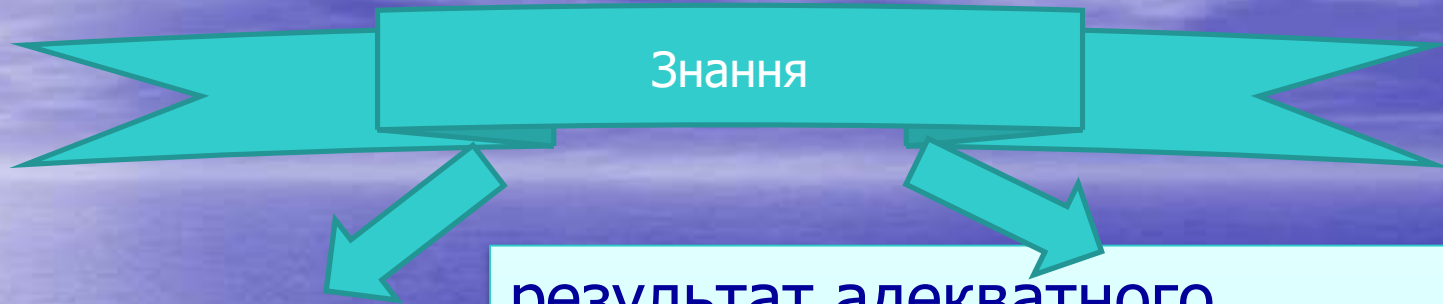
**Типи
пізнання**

наукове

філософське

чуттєве

2. СПЕЦИФІКА ПОНЯТТЯ ЗНАННЯ. ВИДИ ЗНАННЯ

конструкція, що оцінюється як істинна, тобто судження.

результат адекватного відображення навколишнього світу в свідомості людини у вигляді уявлень, понять, суджень, теорій, що виражені у вигляді уявлень, знаків природних і штучних мов. З появою і розвитком писемності і книгодрукування такий вид об'єктивності знання стає найпоширенішим засобом відображення і трансляції знання.

СУТНІСТЬ ЗНАННЯ РОЗКРИВАЄТЬСЯ ЧЕРЕЗ ВЗАЄМОЗВ'ЯЗОК З НЕЗНАННЯМ.

В пізнавальному досвіді так чи інакше існують і взаємодіють між собою сфера невідомого, «незнання», що фіксується існуючим знанням як «питання», «завдання», «парадокс», «проблема», і сфера відносно усталеної інформації про дійсність у формі «образів», «понять», «суджень», «теорій», що осідають в культурі та слугують основою діяльності людей.

ЗНАННЯ:

Практичне - вплетене в діяльність і спілкування, будучи направленим на їх ситуаційне обслуговування, зливається з ними і володіє слабкою рефлексивністю. Воно не виробляє сенси, якими володіють предмети і способи діяльності, але транслює їх в дану практику з інших контекстів досвіду (Ст. Швирьов)

Теоретичне - орієнтоване на виробництво нових сенсів і внесення їх в реальність (філософія, теологія, ідеологія, наука). Воно тією або іншою мірою дистанційоване від об'єкту і містить, схеми специфічної діяльності (дискурсу, дослідження) і спілкування (диспуту, діалогу), що знаходять форму понять, законів, теорій в ході їх розробки, рефлексії.

Незнання

Помилка

Знання

Гадка

Омана

2. Специфіка поняття знання. Види знання

В основі будь-якого пізнавального акту лежить відображення зовнішнього світу органами чуття – ***перцептивне знання.***

Буденне знання – це стихійні погляди людей на навколишню дійсність і на самих себе, що складаються під впливом повсякденного досвіду, вони є підґрунтям для їх практичної діяльності і поведінки.

Характеристики буденного знання

1

- постійна пов'язаність з потребами повсякденної практики

2

- обумовленість різними виробничими і політичними практиками

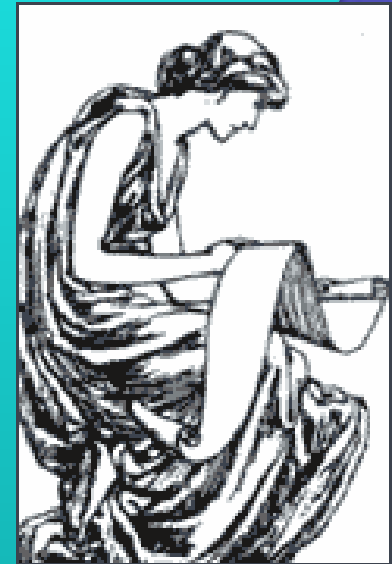
3

- обумовлене соціальною, професійною, національною, віковою особливостями носія

3. СПЕЦИФІКА НАУКОВОГО ЗНАННЯ

Наукове знання — система знань про закони природи, суспільства, мислення. Наукове знання є основою наукової картини світу, оскільки описує закони його розвитку.

4. ЧУТТЄВЕ І РАЦІОНАЛЬНЕ У ПІЗНАННІ

Будь-яке знання є поєднанням двох протилежних сторін — чуттєвого та раціонального

Чуттєве пізнання

Відчуття

Сприйняття

Уявлення

Раціональне пізнання

Мислення

Розсудок

Розум

Поняття

Судження

Умовивід

ТЕОРЕТИЧНЕ ПІЗНАННЯ КОРИСТУЄТЬСЯ ТАКИМИ ПІЗНАВАЛЬНИМИ ЗАСОБАМИ

- - **Абстрагування** (відхід від певних якостей та відношень речей);
- - **Ідеалізація** (процес створення суто мислительних речей та предметів)
- - **Синтез** (поєднання в систему набутих у результаті аналізу елементів)
- - **Дедукція** (рух пізнання від загального до окремого, сходження від абстрактного до конкретного тощо)

5. СТРУКТУРА НАУКОВОГО ПІЗНАННЯ

1) Ідеали і
норми
наукового
пізнання

2) наукова
картина
світу

3) філософс
ькі ОСНОВИ

ПЕРЕТВОРЕННЯ ПОВСЯКДЕННОГО ЗНАННЯ У НАУКУ ЗДІЙСНЮЄТЬСЯ ЗА УМОВИ ВИКОНАННЯ ТРЬОХ ПРАВИЛ

- 1) перш ніж вирішувати питання про сутність того чи іншого явища або процесу, треба з'ясувати за допомогою експерименту його реальні параметри і форми існування;
- 2) для математичного моделювання явищ і процесів необхідно, щоб вони були представлені метрично, тобто у кількісних вимірах;
- 3) не тільки досвід, а й власні наукові твердження, висновки, узагальнення можуть використовуватися при будіванні наукової теорії.

ФАЗИ РОЗВИТКУ БУДЬ-ЯКОЇ ГАЛУЗІ НАУКИ

Перша є латентною і починається з виникнення «зародкових» робіт

Друга характеризується «вибуховим», «лавиноподібним» зростанням інформації і початковим її впорядкуванням і оформленням

Третя пов'язана з приходом у цю галузь науки широкого кола науковців і практичним використанням результатів;

Четверта характеризується насиченням знання, галузь вичерпує себе, основні ідеї переходять у підручники, навчальні посібники, довідкову літературу

6.ПРОБЛЕМА ІСТИНИ У ПІЗНАННІ. ІСТИНА І ПРАВДА

Істина — адекватна інформація про об'єкт (ним може бути і сам суб'єкт), отримана завдяки його чуттєвому чи інтелектуальному осягненню або завдяки свідченню (повідомленню) про нього.

КОНЦЕПЦІЇ ІСТИНИ

- **1. Класична концепція** - розглядає пізнання як взаємодію та взаємозалежність об'єкта і суб'єкта, доводячи, що пізнання не є копіюванням об'єкта, існують й інші концепції.
- **2. Концепція когерентної істини** - знання є істинним, якщо воно є внутрішньо узгодженим, несуперечливим.
- **3. Кореспондентна концепція істини** - виходять з того, що твердження повинні відповідати зовнішній дійсності.
- **4. Прагматистська концепція істини** - полягає в її практичній корисності